

Ključna je večnamenskost objektov

Za družbo Soške elektrarne Nova Gorica sta poglavitno vodilo pri načrtovanju novih hidroenergetskih objektov trajnostni razvoj in večnamenskost. Kot pravijo, so zanje elektrarne veliko več kot zgolj proizvodni objekti.

Besedilo: Miro Jakomin – Foto: Miro Jakomin, arhiv SENG

KAKO V DRUŽBI SENG GLEDAJO na razvoj elektrarn kot objektov, ki so močno vpeti v okolje? Kako zagotavljajo večnamenskost hidroenergetskih objektov? Kot je pojasnila **Alida Rejec**, direktorica področja razvoja v družbi SENG, je razvoj gibal vsakega podjetja, zato tudi v njihovi družbi SENG (v skladu s strateškimi smernicami lastnika HSE, smernicami energetske strategije Slovenije ter v skladu z zahtevami EU o povečanju deleža obnovljive energije v energetske bilanci posamezne države članice EU) vedno razmišljajo tudi o širitvi proizvodnje. Danes je namreč izkoriščenega zgolj približno tretjina tehnično izrabljivega energetskega potenciala povodja Soče, zato je možnosti za povečanje proizvodnje dragocene obnovljive energije na povodju Soče še dovolj.

Pri energetski izbiri vodnega potenciala Soče in pritokov v Soških elektrarnah vedno upoštevajo stroge okoljevarstvene zahteve, saj se zavedajo, da je le na ta način možno ohraniti naravno ravnovesje in lepoto enega najlikovitejših predelov Evrope. V doslej uresničenih projektih in investicijah v zadnjih dvasjetih letih so dosledno upoštevali tudi načela večnamenskosti.

Hidroelektrarne so namreč veliko več kot le proizvodni objekti. So tudi zanesljiv energetske vir ob havarijah in naravnih nesrečah, hranilniki vode v sušnih obdobjih in zadrževalniki ob poplavih, služijo tudi kot večnamenski objekt v povezavi s preskrbo vode, ribogojništvom, rekreativnimi ali turističnimi površinami in še bi lahko naštevali. Tako hkrati vsak objekt po svoje nekaj prispeva tudi k razvoju

infrastrukture na drugih področjih in tudi zato so prebivalci krajev ob Soči elektroenergetske objekte sprejeli kot del splošne infrastrukture in ne le kot vir energije.

V Posočju med zgledne primere umeščanja energetskega objekta v naravni prostor in njihove večnamenskosti sodijo še zlasti HE Zadlaščica, Kanomeljske klavže na vodotoku Klavžarica ter akumulacija za HE Doblar oziroma jezero na Mostu na Soči, ki ne služi samo energetske, temveč tudi turističnim, ribiškim, športnim in rekreativnim namenom.

Podobno velja tudi za prvo slovensko črpalno HE Avče. Kot je dejala Alida Rejec, so v postopku umeščanja objekta črpalne HE Avče v prostoru bile izdelane številne študije, prav tako je bila že v fazi načrtovanja objekta vključena ši-

Alida
Rejec
SENG

»Cilj SENG je okolju prijazno pridobivanje električne energije ob načelih sonaravnega in trajnostnega razvoja. Soške elektrarne kot upravljavci velikega dela porečja Soče so proizvajalec elektrike iz obnovljivih virov že skoraj 70 let in dosledno spoštujejo vodno bogastvo. Podjetje je tesno vpeto v okolje, v katerem deluje in v katerem so umeščeni elektroenergetski objekti.«

5 velikih in 21 malih HE ter CHE Avče upravljajo Soške elektrarne.

337 MW je skupna moč vseh elektrarn.

roka paleta deležnikov, in sicer vse od strokovnjakov z različnih področij do lokalne javnosti. Že v fazi idejne zasnove objekta so tako potekale številne delavnice krajskih arhitektov in drugih strokovnjakov s tega področja, ki so poleg vseh možnih vplivov elektrarne na okolje iskali tudi možnosti razvoja turizma in drugih pozitivnih vplivov na regionalni razvoj. Prostoru se je tako dalo nove potenciale namembnosti. Z domišljeno umestitvijo v prostor, ki v kar največji meri izkorišča naravne značilnosti prostora, elektrarna tako prinaša tudi nove razvojne možnosti.

Po večletnih prizadevanjih bo družba SENG letos začela graditi malo HE Kneža. Ta izgradnja je vključena v vse strateške dokumente regije in občine Tolmin ter je predvidena v razvojnih dokumentih HSE in SENG.

Na reki Kneži imajo Soške elektrarne že dve mali HE, še ena elektrarna pa je v rokah zasebnikov, je povedala Alida Rejec. Z izgradnjo male HE Kneža na še neizkoriščenem odseku vodotoka pa bo ta postal optimalno energetske izkoriščen.

Mala HE Kneža je zasnovana kot pretočna elektrarna s planinskim zajetjem, brez možnosti akumuliranja vode. Lokacija zajetja se nahaja nad sotočjem Lipovščka in Kneže.

Predvidena različica izkorišča bruto padec 73,70 metra. Derivacija je predvidena s tlačnim cevovodom, ki bo na celotni dolžini vkopan v cesto in ob njo. Strojnična zgradba s pripadajočo elektro-strojno opremo bo locirana na levem bregu Kneže na območju sotočja Kneže in Liščaka nad vasjo Kneža.

V strojnici je predviden en agregat z instalirano močjo okoli 850 kW, ocenjena letna proizvodnja pa je 3,3 GWh. Priključek na električno omrežje bo izveden na obstoječi daljnovod, ki poteka po dolini Kneže.

Projekt izgradnje energetskega objekta predvideva tudi prehod za vodne organizme. Ribja steza se bo nadaljevala kot podaljšek objekta zajetja do desnega roba struge vodotoka. S tem bo ribam in drugim vodnim organizmom omogočena migracija, in sicer gorvodno in dolvodno preko zajemnega pragu.

Preko prehoda se preliva tudi del potrebne- ga ekološko sprejemljivega pretoka, sploh pa je celoten objekt zasnovan tako, da bo pomenil čim manjšo motnjo v okolju. ■